

Damian Cichy, *Uchodźcy w Kościele*, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2016, ss. 256.

Migracja ludności jest zagadnieniem, które od kilku lat rozpala dyskusje polityczne na różnych poziomach, wkracza szerzej w dysputy akademickie czy rozmowy zwykłych obywateli. Dzieje się tak za sprawą olbrzymiej liczby osób przemieszczających się, z różnych przyczyn, w poszukiwaniu nowego miejsca do życia dla siebie i dla swoich rodzin. Nie jest to zatem tylko hipotetycznie dyskutowany problem, ale konkretna rzeczywistość, z którą muszą się zmierzyć państwa Europy, a także inne kraje rozwinięte.

Ważne miejsce w tej dyskusji i w konkretnych działaniach na rzecz migrantów i uchodźców zajmuje Kościół katolicki. Zwłaszcza począwszy od pontyfikatu papieża Franciszka to zagadnienie jest bardzo często przywoływane w przemówieniach czy dokumentach następcy św. Piotra. Wiąże się to z jego szczególną wrażliwością na los osób wykluczonych, ale jednocześnie jego wybór na Stolicę Piotrową zbiegł się w czasie z nasileniem obecnej fali migracyjnej.

Ojciec Damian Cichy SVD postanowił zgromadzić i opracować ważniejsze dokumenty dotyczące nauczania Kościoła katolickiego na temat uchodźców. Zadanie to zostało poszerzone o omówienie konkretnych działań na ich rzecz podejmowanych przez organizacje kościelne, jak również państwowe. Biorąc pod uwagę pomocne zestawienia dokumentów kościelnych i świeckich oraz zestawienia wybranych fragmentów nauczania z tych dokumentów, można stwierdzić, że przygotował on swego rodzaju przewodnik po zagadnieniu. W aneksie zamieszczony został bardzo ważny, a mało znany dokument Papieskiej Rady ds. Migrantów i Podróżnych oraz Papieskiej Rady „Cor Unum” *Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych* z 2013 r.

Atutem autora jest to, że sam przez wiele lat pracował jako duszpasterz wśród imigrantów i uchodźców w różnych krajach i na różnych kontynentach. Wstęp do tej pozycji napisał bp Krzysztof Zadarko, przewodniczący Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek Episkopatu Polski.

Podejmując zagadnienie uchodźców, tak ważne w dzisiejszej sytuacji, autor doprecyzowuje samo pojęcie, omawiając także różne rodzaje uchodźców. Pierwsze dwa rozdziały zostały poświęcone przybliżeniu sytuacji uchodźców w Piśmie Świętym (ST i NT), które jest podstawą nauczania Kościoła. Kolejny, najdłuższy rozdział omawia dokumenty nauczania społecznego Kościoła odnoszące się do uchodźców i ich sytuacji. Czwarty rozdział doprecyzowuje sytuację prawną uchodźców, wymieniając i omawiając najważniejsze dokumenty świeckiego prawodawstwa, a także dokumenty i prawo kościelne. Ponadto omówione zostały możliwości i przykłady współpracy w tej kwestii instytucji i organizacji kościelnych oraz świeckich.

W następnym rozdziale zaś o. D. Cichy dyskutuje problem interesującej w tym kontekście instytucji, a mianowicie azylu kościelnego. Mówi o niej jako o instytucji znanej już od dawna, jakkolwiek czasami wzbudzającej duże kontrowersje, której zastosowanie warto, zwłaszcza w niektórych przypadkach, rozważyć, aby być w stanie skutecznie i konkretnie pomóc ludziom w potrzebie. Początki tej instytucji, która w różny sposób powracała w historii kościelnej, wywodzi od istniejącego w wielu kulturach azylu świątynnego, a zwłaszcza od starotestamentalnej instytucji miast ucieczki ustanowionej po zajęciu Ziemi Obiecanej przez lud Izraela. Omówiwszy także współczesne przykłady stosowania tej praktyki, autor nie podaje jednak żadnych konkretnych propozycji rozwiązań w tym zakresie, a jedynie wzywa do refleksji nad tą instytucją i możliwościami jej szerszego zastosowania.

Ostatni rozdział tego opracowania ukazuje stosunek do uchodźców w perspektywie posługi miłosierdzia, zwłaszcza odwołując się do przeżywanego od roku 2015 do 2016 Jubileuszu Miłosierdzia, ogłoszonego przez papieża Franciszka. Autor pokazuje w nim, opierając się na podstawowych źródłach nauczania Kościoła i jego tradycji, potrzebę chrześcijańskiego miłosierdzia i podejmowania konkretnych działań wobec tragedii innych ludzi. Mówiąc o potrzebie otwartości i poszukiwaniu środków zaradczych, unika jednak zbyt

uproszczeń, ukazując całą złożoność problemu i wskazując również, że otwartość i pomoc Kościoła musi być połączona z pewną przezornością i uwzględnieniem sytuacji w kraju przyjmującym.

Pozycja ta w sposób wyczerpujący, kompleksowy i przystępny przedstawia nauczanie Kościoła katolickiego odnoszące się do problemu uchodźstwa. Ponadto jej wartością są syntetyczne zestawienia dotyczące różnych dokumentów i działań podejmowanych zarówno przez instytucje świeckie, jak i kościelne wobec tej grupy ludzi. Poza odniesieniem do dokumentów źródłowych można w niej znaleźć również odniesienia do ważnych opracowań na temat uchodźców i szerzej – migracji, choć nie ma w niej pełnego przeglądu literatury z tego zakresu. Warto ją polecić wszystkim osobom zajmującym się z różnych perspektyw tak ważnym współcześnie problemem.